

Менскія варштаты ў 1-й чвэрці 19 ст. (нарысы з гісторыі вольнамулярскага руху на Беларусі)*

Гісторыя вольных муляраў пачынаецца не з цара Саламона, як яны самі цьвердзілі, і, нават, не з сярэднявечных цэхаў Італіі, як шмат хто мяркуе, але з самых звычайных лёнданскіх клюбаў пачатку XVIII ст. За кароткі час мулярскія варштаты апанавалі амаль усе развітыя краіны сьвету – Францыю, Прусію, Аўстра-Угоршчыну, Злучаныя Штаты Амерыкі, Рэч Паспалітую, Расею ды інш.

Масонства ў Рэч Паспалітую пранікае з Прусіі, і з 1784 г. пасьля стварэньня “Вялікага Усходу Польскага і Літоўскага**”, набывае трывалую арганізацыю¹. На жаль, гэты працэс вельмі слаба адлюстраваны як у пісьмовых, гэтак і ў друкаваных крыніцах. Відавочна, што на зямлі Беларусі вольнамулярства было шчыльна звязана з Варшаваю. Але вядомы прыклады пранікненьня масонства й з Усходу, гэтак, Бакунін сьцьвярджаў, што ў Магілёве, які з 1772 г. знаходзіўся ў складзе Расейскай імперыі, існаваў варштат “Геркулес у калысцы”².

З пачатку 19 ст. (1809-1814) пачынаецца другі этап масонскага руху на Беларусі. Асноўныя мэты й накірункі дзейнасьці вольных муляраў засталіся ранейшымі, у той час, як умовы іхнага існаваньня зьмяніліся карэнным чынам – не было больш іцляхецкай вольнасьці, завітаў на Беларусь казённы дух імперыі.

Разам з тым, лібэралізм маладога імператара Аляксандра I, аднаўленьне аўтаномнага Царства Польскага паспрыялі зьяўленьню ў польска-беларускім грамадзтве пэўных надзеяў. На вышэйшым узроўні пачаліся спрэчкі пра далучэньне да гэтага Царства літоўскіх губерняў (Віленскай, Горадзенскай, Менскай) ці стварэньня аўтаномнага Вялікага Княства Літоўскага ў ме-

* Перадрук з дазволу аўтара. Упершыню артыкул быў надрукаваны ў выданні Згуртавання беларускае шляхты часопісе *Годнасць* (1994. № 1(2). С. 3-14.).

** Поўная назва “Вялікі усход Каралеўства Польскага і Вялікага Княства Літоўскага” (Заўвага рэд.).

¹ Добрянский С.Ф. Масонские ложи в Литве // ЗСЗОИРГО. – Вильно, 1911. – Кн. 2. – С. 231-232.

² Bakounine T. Les repertoires biographique des francs-masons russes. – Bruxelles, 1949. – S. 123-124.

жах Расейскай імперыі. Надзеі муляраў на Аляксандра I былі настолькі моцныя, што яны шчыра святкавалі ягоныя імяніны (заснаваньне менскай “Паўночнай паходні” было нават прымеркавана да гэтае падзеі), лічылі яго сваім патронам і заклікалі да рашучых зьменаў у грамадстве. Пра гэта сьведчыць напісаная з нагоды ўрачыстага сходу рацэя, дзе між іншым выказвалася ўдзячнасьць імператару, што ён “не забараніў варштату працаваць”, што ягоныя імкненьні супадаюць з мулярскімі й накіраваны да “адзінства й шчаслівага быту ўсіх”, набліжаюць гадзіну, “калі моцны ланцуг [масонаў] ахіне ўсю прасторы зямлі”, а народ, які “ўзвысіцца ў сваіх імкненьнях, будзе бласлаўляць імя Аляксандра й варштат”³.

Несумненна, што філязофія масонаў на пач. XIX ст. мела гуманістычна-ліберальны накірунак французскага асьветніцтва, а асноўным прынцыпам іхнае працы была роўнасьць людзей, які прадэкляравала французская рэвалюцыя. Яскравы доказ таму прамова сябры “Паўночнай паходні” Людвіка Плятэра ў 1817 г., што захавалася ў выглядзе пераказа чыноўніка: “Толькі праз устанавленьне роўнасьці, праз іскру добрачыннасьці, якую [мы] ў сакрэце на працягу вякоў захоўвалі, заясьнее некалі дзень адраджэньня ў які, дзеля аджыўнага сьвету, вернецца першая нявіннасьць, цнота й шчасьце”. І далей, гаворачы пра вольнасьць і роўнасьць, адзначаў, “што перад тронам найпрэасьвяшчэннага аднолькава сагнуць калені, як сын і брат Каралеўскі, гэтак і рамеснік, які жыве працаю сваіх рук; няма [у нас іншага], як закон [роўнасьці], таму кожны без выключэньня слепа падпарадкоўваецца й паслушным [яму] быць павінен, і гэта ёсьць праўдзівая, шмат вякоў таму ўстаноўленая й захаваная, адзіная дзеля ўсіх ісьціна ў абліччы закону... Падпарадкоўваючыся гэтаму закону й знешнім абставінам, мы будзем супрацьстаяць [сваімі] намаганьнямі цёмнасьці, цешыць долю пакутных, памнажаць лік абаронцаў, памяншаць ганіцеляў, пашыраць уладу роўнасьці й тады ператворым цёмных жыхароў у людзей, усіх людзей у братоў, а ўвесь сьвет у нявенчаную цноту, і народу зьменім сьвятыні”⁴.

Людзі, якія лічылі мэтай жыцьця самаўдасканаленьне, устанавілі ў сваёй арганізацыі досыць жорсткія правілы – ня мог быць масонам чалавек, які вёў распуснае жыцьцё, піў, нават гуляў у карты, што выявіў, прыкладам, ананімна ліст, і яскрава пацьвердзіў таварыскі суд над сябрам П. Галачынскім⁵. Сярод муляраў былі выпадковыя й неўстойлівыя людзі, ды й сама хуткасьць зьяўленьня варштатаў гаворыць хутчэй пра пачуцьці, а не пра дзеі. У 1817 г. кіраўніцтва “Паўночнай паходні” зьвярнулася да Літоўскай Правінцыяльнай ложы з лістом, дзе пісалася, што падмайстар Ксэндз Самуэль Кастравіцкі не

³ НГАБ у Менску. Ф. 295, воп. 1, адз. 286. А. 226 адв. – 227.

⁴ Тамсама. А. 227-227 адв.

⁵ Тамсама. А. 218.

Сядзіба Валенція Ваньковіча
ў Менску, верагоднае месца
сустрэчаў менскіх масонаў.
Першая палова XIX ст.

Імператар Расеі Аляксандр I
(1801-1825).

прымае ўдзелу ў працы варштату. Выкліканы на таварыскі суд, той заявіў, што адзіная перашкода гэтаму – папскія булы, якія забараняюць сьвятарам удзел у масонскім руху, пра што ён быццам ня ведаў пры ўступу. Каб гэты выпадак не застаўся без пакараньня ложа прасіла “няхай падзе на яго заслужаная пагарда ўсіх братоў на сьвеце”. Кастравіцкі ж на разьвітаныне даслаў ліст былым прыяцелям, дзе па-хрысьціянску пісаў, што “ніколі не перастане лічыць іх братамі й сваімі блізкімі, якія заўжды маюць права на ягоную дапамогу”⁶. Але “браты” засталіся нязломнымі, толькі пашкадавалі ў сваёй пастанове, што на пач. XIX ст. на сьвеце яшчэ ёсьць людзі якім [рэлігійны] фанатызм закрывае сьвятло ісьціны”⁷.

Нягледзячы на выключэньне некалькіх асобаў, варштат, усё ж нязначна палепшыў сваю дзейнасьць. Асноўным накірункам яго была добрачыннасьць, грашовыя сродкі ў скарбніцу варштата паступалі двума шляхамі – гэта сярброўскія складкі за ўзьяздзеньне на ступень і добраахвотныя ахвяраваньні. Ведама некалькі канкрэтных выпадкаў, куды нактроўваліся грошы: у 1817 г. ахвяраванья Б.Бярновічам 700 руб. – мастаку Дамелю, у 1817 г. Трэмбінскім – на адзенне дзеля бедных, у 1818 г. Л.Дыбоўскі абавязаўся выплочваць па 100 зл. на год на карысьць бедных⁸. Зь вельмі цікавай ініцыятывай выступіў у 1820 г. магістар Ходзька. Ён прапанаваў стварыць у Менску школу дзеля выхаванья і навучанья бедных дзяцей па метаду Ланкастара⁹. На жаль, невядома, ці была гэтая ўстанова адчынена. Увогуле, прыкладаў добрачыннасьці, аднак, няшмат.

У Менску існавалі два варштаты: 1) сімвалічны зь сярброўствам 1-3 ступені, г.зн. вучань, падмайстар і майстар (кіраўніцтва мела й вышэйшыя ступені) – “Паўночная паходня” і 2) вышэйшы капітул шкоцкі зь сярброўствам 6-7 ступені, г.зн. рыцар усходу й кавалер злата-ружовага крыжа – “Гара Табар”. Па нашых падліках у першым было ня менш 215 сярбраў (лічба 222, што падаецца чыноўнікам, памылковая), другім – 31 сярбра¹⁰. Зразумела, гэтыя лічбы агульныя за ўвесь час існаваньня варштатаў і досыць умоўныя. Шмат хто з муляраў быў адначасова ўдзельнікам некалькіх ложаў, як прыкладам, памешчык Менскага пав. П.Прыстаноўскі, які лічыўся ад 1814 г. у “Шчасьлівым вызваленьні” (Нясьвіж), ад 1816 г. – у “Паўночнай паходні”, а з 1819 г. – у “Сьвятыні спакою” (Нясьвіж), урэшце, з 1821 г. – у “Гары Табар”¹¹. Вольныя муляры вельмі клапаціліся пра пашырэнне сеткі сваіх філіяў. Гэтак, па-

⁶ Małachowski-Lempicki S. Wolnomularstwo na ziemiach dawnego WKL (1776-1822). – Wilno, 1930. – S. 34-35.

⁷ НГАБ у Менску. Ф. 295, воп. 1, ад.з. 286. А. 34-35.

⁸ Тамсама. А. 203, 205, 208.

⁹ Тамсама. А. 231.

¹⁰ Тамсама. А. 163 адв.- 164.

¹¹ Тамсама. А. 171, 238, 241, 301 адв.

мешчыкам Дзісенскага пав. Ю.Акушку, Валасоўскаму й С.Рашкоўскаму патрабавалася ў 1817 г. 3-я ступень, каб заснаваць новую сімвалічную ложу ля свайго меісца жыхарства¹².

Заснавальнікамі “Паўночнай паходні” ў 1816 г. былі сямёра чалавек, бо лічылася, што менавіта гэтая колькасць сябраў робіць ложу дасканалай. Былі гэта – Ян Барэйка-Ходзька, ініцыятар і першы магістар варштату, Ян Норвід, Пётр Прыстаноўскі, Ян Серакоўскі, Альберт Бургельскі, Вінцэнт Ляўковіч і Юзэф Рагоза¹³.

Як сьведчыць Малахоўскі-Лямпіцкі, у 1820 г. пасады “Паўночнай паходні” былі размеркаваны наступным чынам:

магістар* – Дамінік Манюшка, былы маёр войскаў ВКЛ;

нам. магістра – Апалінары Ваньковіч;

нам. магістра па абрадах – Тэадор Любаўскі, загадчык Менскага вайсковага шпіталя;

1-ы дзорца – Мікалай Пашкоўскі, адвакат;

2-і дзорца – Вінцэнт Фрыбес, сакратар Менскага грамадзянскага губернатара;

прадстаўнік у Правінцыяльным Літоўскім камітэце – Юзэф Завадскі, друкар і выдавец;

аратар** – схаваны пад ініцыяламі Z.I.;

сакратар – Вінцэнт Грынеўскі, адвакат 2-га дэпартаменту Менскага галоўнага суда;

нам. сакратара – Гіляры Якубоўскі, рэгент 2-га дэпартаменту Менскага галоўнага суда;

нам. па агульных мовах – Пётр Шнэйдэр, выкладчык гімназіі;

1– сьцэарт – Юры Кабылінскі, тытулярны радца;

2– 2-і сьцэарт – Гіпаліт Гайдукевіч¹⁴.

Ложы мелі ў сваёй структуры служкаў і ганаровых сябраў, што ў дачыненні да “Паўночнай паходні” выглядае гэтак: з 215 чалавек было 143 сябра, 9 служкаў і 63 ганаровых сябра¹⁵.

Менскія муляры, на нашу думку, групаваліся вакол двух цэнтраў – гэта Менскі галоўны суд, 8 службоўцаў якога былі сябрамі “Паўночнай паходні” і Менская мужчынская гімназія, адпаведна 7 чалавек. Большасць жа сябраў паходзіла з сярэдняе й дробнае шляхты Менскага, Наваградзкага, Вілейскага,

¹² Тамсама. А. 208 адв.-209.

¹³ Тамсама. А. 171.

* Г.зн. Майстар кафедры (заўвага рэд.).

** Г.зн. Прамоўца (заўвага рэд.).

¹⁴ Małachowski-Lempicki S. Wolnomularstwo na ziemiach dawnego WKL... – S. 33-34.

¹⁵ НГАБ у Менску. Ф. 295, воп. 1, ад.з. 286. А. 163 адв.

Дзісенскага й Барысаўскага пав. Менскай губерні, было некалькі службоўцаў дзяржаўных устаноў, адвакатаў, музыкаў, медыкаў, верагодна, што й яны былі шляхецкага паходжання.

Менскай ложай найвышэйшага капітулу была “Гара Табар”. Малахоўскі-Лямпіцкі аднёс зьяўленьне гэтага варштату да 1818 г.¹⁶, паводле нашых крыніцаў гэта адбылося толькі ў красавіку 1821 г.¹⁷ Ягоным магістрам быў абраны менскі віцэ-губернатар Людвік Каменскі. Са сьпісу, што ён прадставіў уладам пасля закрыцця ложы, вынікае, што “Гара Табар” налічвала ня менш 31 сябра (пераважна з “Паўночнае паходні” і нясьвіскіх варштатаў)¹⁸. Грашовых рахункаў і архіву па ёй чыноўнікі не адкрылі, што нібыта сьцвердзіла словы Каменскага, быццам, варштат не йснаваў увогуле, а ўсе ягонныя сябры плацілі складкі “Вялікаму ўсходу Польскаму і Літоўскаму” асабіста. Але зусім пра супроцьлеглае сьведчыць факт атрымання А.Ваньковічам, Л.Ашторпам, А.Рагынскім і М.Зяновічам 8 кастрычніка 1821 г. 6-й ступені – рыцар усходу¹⁹.

Варштат усё ж быў па сваёй дзейнасьці хутчэй фікцыйны, яе ён проста не паспеў распачаць. Нават раней указа Аляксандра I ад 1 жніўня 1822 г. намесьнік Царства Польскага Заенчык, занепакоены ўсё большай радыкальнасьцю масонаў (пра якіх менскі губернатар у сакрэтным лісьце да цэсарэвіча пісаў, што яны былі небяспечныя з-за сваіх імкненьняў да “роўнасьці й незалежнасьці”²⁰), выдаў загад, згодна якому “Вялікі Усход Польскі й Літоўскі” ліквідоўваўся да 1 кастрычніка 1821 г., а ўсе Правінцыяльныя ложы, яму падпарадкаваныя, да 15 кастрычніка. Менавіта пасля гэтага загаду 29 верасьня 1821 г. Вялікі магістар А.Ражнецкі даслаў у “Паўночную паходню” ліст, дзе было сказана: “Зачыніць ложу і дзеля наступнага захаванья ўсіх архіваў, рэчаў і грошай заснаваць камітэт з 3 чалавек... каб усё было схавана ў бяспечным мейсцы, каб пячаткі былі здадзены ў архіў, былі складзены інвентары ўсіх папераў, рухомай і нерухомай маёмасьці, і разам з пастановамі пра зачыненні жожаў былі перададзены Вялікаму магістру”²¹.

Прайшло амаль 7 гадоў покуль чыноўнікі Камітэта па разбору масонскіх архіваў скончылі сваю работу, і 24 студзеня 1829 г. цэсарэвіч накіраваў Менскаму грамадзянскаму губернатару загад, у якім між іншым ішла гаворка: “...5) усе масонскія паперы й архівы, а таксама пячаткі, кароны, ляскі й іншыя знакі, прысвоеныя розным ступеням і ўрадам, паклаўшы ў

¹⁶ Małachowski-Lempicki S. Wolnomularstwo na ziemiach dawnego WKL... – S. 59.

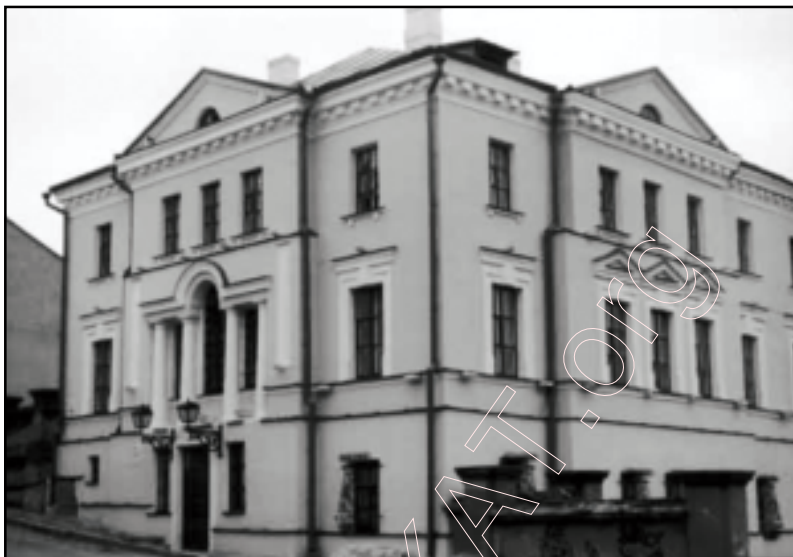
¹⁷ НГАБ у Менску. Ф. 295, воп. 1, ад.з. 286. А. 164.

¹⁸ Тамсама. А. 238-238 адв.

¹⁹ Тамсама. А. 164.

²⁰ Тамсама. А. 166 адв.

²¹ Тамсама. А. 167-167 адв.

“Дом масонаў” у Менску. XVIII ст. Фотаздымак. 90-х гг. XX ст.

асобныя куфары, апячатаў, захоўваць у архіве грамадзянскага губернатара пры сакрэтных справах”²².

Працяг гэтае справы адбыўся праз 10 гадоў, і лёс матар’яльнае спадчыны масонаў не зайздросны. 21 ліпеня 1839 г. мясцовыя ўлады атрымалі загад Віленскага ваеннага губернатара кн. Даўгарукава: “Усе масонскія знакі, кнігі, паперы, дыплёмы й іншыя рэчы – па вырыцьці ямы ўнізу пад гарою пры вуліцы, вядучай каля Жыдоўскіх могілак да Ляхаўкі – спаліць”²³. Выканаў гэты загад Менскі паліцмайстар маёр Тызенгаўзэн, павятовы страпчы Сямянкевіч і чыноўнік па спецыяльных даручэннях Будзька²⁴.

²² Тамсама. А. 336.

²³ НГАБ у Менску. Ф. 295, воп. 3, адз. 76. А. 13-14.

²⁴ Тамсама. А. 32-33.

Дадатак 1.**Сьпіс сябраў варштата “Паўночная паходня”**

1. Гіляры Аборскі, падкаморы Менскі
2. Віктар Азямблоўскі, адвакат Ігуменскіх прысутных месцаў
3. Юзэф Акушка, Дзісенскі пав.
4. Ігнацы Алеша
5. Ян Аляшкевіч, кварталны Радашковіцкі
6. Гіляры Арцімовіч, доктар медыцыны
7. Феліцыян Арцімовіч, калезжскі сакратар
8. Антоні Арцішэўскі, падпалкоўнік Літоўскага ўланскага палка
9. Казімер Аскерка, суддзя гранічны Вілейскі
10. Ян Аскерка, маршалак Вілейскі
11. Леан Ашторп
12. Ануфры Багдановіч, паручык войскаў польскіх
13. Ігнацы Багдановіч
14. Казімер Багдановіч, Вілейскі пав.
15. Тэадор Багіжмольскі, капітан войскаў польскіх
16. Магэвуш Бардзкі, падсудак Вілейскага павятовага суда
17. Ян Барсук, суддзя Ігуменскага пав.
18. Францішак Беліковіч, з ложы Санкт-Пецярбурга
19. Ян Беліковіч, падкаморы Полацкі
20. Цыпрыян Беліновіч, кандыдат філязофіі, Менская гімназія
21. Караль Бідэрман, надворны радца, дывізіённы лекар
22. Ігнацы Брадоўскі, прэфект Менскай гімназіі
23. Ян Брант, даглядчык вайсковых лазарэтаў
24. Аўгустын Брastoўскі (Бжастоўскі), Дзісенскі пав.
25. Альберт Бургельскі
26. Ігнацы Буцэвіч, падсудак Менскага павятовага суда
27. Сарвацы Бярновіч, старшыня Менскага губернскага гранічнага суда
28. Іван Бястужаў, ад’ютант генерала Фурка
29. Фэлікс Вайдзевіч
30. Вінцэнт Валадковіч, падкаморы Віленскі
31. Канстанцін Валасоўскі
32. Юзэф Валасоўскі, Дзісенскі пав.
33. Ліфтон Арыст Вандзевіч, юнкер
34. Апалінары Ваньковіч, Менскі пав.
35. Эдвард Ваньковіч, харужы Менскі
36. Ян Ваньковіч, гранічны суддзя Менскі
37. Аляксандар Вэйс, адютант Цэсарэвіча
38. Ян Верчун, ротмістар уланскага Конна-Польскага палка
39. Густаў Ветлер, палкоўнік войскаў расейскіх
40. Фэлікс Вішнеўскі, пісар земскі Мазырскі
41. Іван Вішнякоў, радца?
42. Гіпаліт Гайдукевіч
43. Алаізы Галаўня

44. Вінцэнт Гарловіч, юнкер Татарскага ўланскага палка
45. Мікалай Гатоўскі, на вайскавай службе
46. Тамаш Гендэрсон
47. Міхал Герман, каморнік
48. Вінцэнт Грынеўскі, адвакат Менскага галаўнога суда, 2-гі дэпартамент
49. Каэтан Датамінскі
50. Аляксандар Гэнрыцкі, штаб-лекар Менскага вайсковага шпітала
51. Фэрдынанд Дваржэцкі, падсудак Вілейскага павятовага суда
52. Аўгустын Дрозд, настаўнік музыкі, гаспадар жаночага пансіёна
53. Барнаба Дэдэрка
54. Рох Дэдэрка, Вілейскі пав.
55. Леапольд Дзітоўскі
56. Ігнацы Есьман
57. Юстын Есьман, харужы Ігуменскі
58. Ян Жылінскі, ксёндз, капэлян Менскай гімназіі
59. Юльян Жэлігоўскі
60. Юзэф Заблоцкі, ротмістар уланскага палка
61. Тэадор Замойскі
62. Валенты Зубрыцкі (Замбжыцкі), Менскі пав.
63. Ігнацы Зяновіч, кандыдат філязофіі
64. Міхал Зяновіч, Менскі губернскі маршалак
65. Антоні Ёдка, Менскі галоўны суд, 2-і дэпартамент
66. Ігнацы Іваноўскі, лаўнік Менскага галоўнага суда, 2-і дэпартамент
67. Раман Іваноўскі, адвакат Менскага галоўнага суда, 2-і дэпартамент
68. Ежы Кабылінскі, тытулярны радца
69. Базыль Калкоўскі
70. Васіль Каратокцін, падпрапаршчык войскаў расейскіх
71. Міхал Карказевіч
72. Ян Карказевіч, падсудак Барысаўскага павятовага суда
73. Казімер Касоўскі, суддзя гранічны Ігуменскі
74. Самуэль Кастравіцкі, ксёндз, выключаны ў 1817 г.
75. Ян Квяткоўскі, павятовы лекар Вілейскі
76. Юзэф Лазінскі, артыст музыкі
77. Міхал Лапіцкі, пісар земскі Вілейскі
78. Юзэф Лапушынскі, магістар філязофіі
79. Фёдар Лыкаў, доктар медыцыны
80. Ян Любанскі, палкоўнік войскаў польскіх
81. Тэадор Любаўскі, даглядчык Менскага вайсковага шпітала
82. Ян Ляндразын, паручык войскаў французскіх, гувернёр
83. Сымон-Францішак Лянтоўскі, геаметр
84. Вінцэнт Ляўковіч, паручык войскаў польскіх
85. Фэрдынанд Мадзалеўскі, служба варштату
86. Людвік Мантэграндзі, капітан войскаў расейскіх, настаўнік Менскай гімназіі
87. Дамінік Манюшка, адстаўны маёр войскаў польскіх, магістар варштата (1819)
88. Казімер Манюшка, доктар абодвух праваў
89. Чэслаў Манюшка, былы капітан войскаў польскіх

90. Юзэф Манюшка, харужы Барысаўскі
91. Антоні Марціноўскі, адвакат Вілейскі
92. Аўгустын Массыні, выхадзец з Францыі
93. Міхал Матусевіч, служба варштата
94. Стэфан Мацкевіч, Завілейскі пав.
95. Фэліцыян Машынскі, падсудак Ігуменскага павятовага суда
96. Раман Міладоўскі
97. Ян Мірскі, дэпутат Дзісенскага пав.
98. Ян Норвід
99. Н.Пашкевіч, служба варштата
100. Мікалай Пашкоўскі, адвакат Менскага галоўнага суда, 2-і дэпартамент
101. Мікалай Підо(т), кандыдат філзафii, Менская гімназія
102. Афанасі Про(у)шынскі, суддзя гранічны Менскі
103. Яўстафі Про(у)шынскі
104. Пётр Прыстаноўскі
105. Антоні Пятрыкоўскі, артыст музыкі
106. Юзэф Пятух
107. Юзэф Рагоза
108. Францішак Ражанскі
109. Людвік Ракіцкі, стацкі радца
110. Міхал Ракіцкі, Рэчыцкі пав.
111. Аляксандар Раманус, адстаўны капітан войскаў польскіх
112. Антоні Ратынскі
113. Эмануэль Рашэт, падпалкоўнік войскаў расейскіх
114. Серафін Рашкоўскі, Дзісенскі пав.
115. Антоні Салагуб
116. Ян Серакоўскі
117. Канстанцін Станскі, былы маёр войскаў польскіх
118. Матэвуш Стравінскі, артыст музыкі
119. Казімер Сулістроўскі, губернатар Менскі, магістар варштату (1819)
120. Рамуальд Сымановіч
121. Станіслаў Сьвентаржэцкі
122. Ян Сьнітка, павятовы казначэй Менскі
123. Павел Сьцяпанаў, падпалкоўнік войскаў расейскіх
124. Аляксандар Сямінскі
125. Вінцэнт Сянкевіч, Менская гімназія
126. Пётр Тарчынскі
127. Аляксандар Трабінскі, чыноўнік 13 клясы
128. Караль Трцынскі (Тжцынскі), артыст музыкі
129. Францішак Ужыхоўскі, слухка варштату
130. Ян Федаровіч, служба варштату
131. Вінцэнт Фрыбес, сакратар Менскага грамадзянскага губернатара
132. Францішак Фрыбес, адстаўны капітан войскаў польскіх, бухгалтар варштату
133. Міхал Фрэйт, артыст музыкі
134. Ян Хаецкі, земскі спраўнік Віленскі
135. Ігнацы Ходзька, сакратар пры Яну Ходцы

136. Ян Ходзька, першы магістар варштату (1816-1818)
137. Юзэф Цюндзявіцкі, суддзя гранічны
138. Людвік Чарніхоўскі, маршалак Вілейскі
139. Апалінары Чачот, суддзя гранічны Менскі
140. Ян Чачот, кандыдат філязофіі, Менская гімназія
141. Іван Чмыхаў, сакратар Менскага галоўнага суда, 1-ы дэпартамент
142. Вінцэнт Шалькевіч, артыст музыкі
143. Пётр Шнэйдэр, Менская гімназія
144. Станіслаў Штэйн, ксёндз, капэлян Конна-Польскага ўланскага палка
145. Паўліні Шулякоўскі, служба варштату
146. Міхал Шышка
147. Казімір Эйтвід, служба варштату
148. Сігізмунд Эстка, суддзя гранічны Ігуменскі
149. Якуб Эстка, суддзя гранічны Вілейскі
150. Гіляры Якубоўскі, рэгент Менскага галоўнага суда, 2-і дэпартамент
151. Павел Яленскі, Мазырскі пав.

Дадатак 2.

Ганаровыя сябры варштату “Паўночная паходня”

1. Людвік Агінскі, дырэктар польскага тэатру
2. Еранім Адынец, Слуцкі пав.
3. Юзэф Аксамітоўскі, паручык войскаў польскіх
4. Нарцыз Алізар, Валынская губ.
5. Вінцэнт Ахлі, Наваградзкая ложа
6. Ян Буцэвіч, адстаўны маёр войскаў расейскіх
7. Малхер Валадковіч, маршалак Віленскі
8. Флярыян Відза, суддзя апеяльцыйны Царства Польскага
9. Валенты Вілкашэўскі, палкоўнік войскаў польскіх
10. Ежы Вільчэўскі, шамбелян двара польскага
11. Станіслаў Венгжэцкі, старшыня Камерцыйнага трыбуналу
12. Адам Гарабурда, суддзя Слуцкі
13. Лаўрэнты Гаркоўскі, Санкт-Пецярбургская ложа “Белы арол”
14. Юзэф Гарэцкі, Санкт-Пецярбургская ложа “Белы арол”
15. Людвік Гінет, кантралёр Царства Польскага
16. Адам Гінтэр, былы старшыня Менскага суда, 1-ы дэпартамент
17. Габрыэль Гольц, доктар медыцыны
18. Караль Гофман, палкоўнік войскаў расейскіх
19. Якуб-Фрыдрых Гофман, прафесар Варшаўскага ўніверсітэту
20. Эрнэст Гродэк, прафесар Віленскага ўніверсітэту
21. Вінцэнт Дабранскі
22. Тадэвуш Дамброўскі, жывапісец
23. Хрызастом Дамброўскі, суддзя гранічны Слуцкі
24. Ян Дамель, жывапісец
25. Ксаверы-Францішак Дарнфэльд, мецэнас пры найвышэйшым судзе
26. Міхал Длускі, прэлат Віленскі

27. Адам Жамойцель
28. Адам Жэвускі, Санкт-Пецярбургская ложа “Белы арол”, сенатар
29. Юзэф Завадскі, тыпограф Віленскага ўніверсітэту
30. Казімер Каменскі
31. Людвік Каменскі, былы Менскі віцэ-губернатар
32. Станіслаў Класоўскі
33. Ян Ковіч
34. Станіслаў Курчынскі, прафесар артылерыйска-інжэнернай школы
35. Ян Лёншон, адстаўны капітан войскаў польскіх
36. Якуб Лібельт
37. Якуб-Герман Лібельт
38. Юзэф Маркяновіч, Санкт-Пецярбургская ложа
39. Міхал Мацкевіч
40. Караль Мураўскі, генерал войскаў польскіх
41. Канстанцін Новаміцкі
42. Банавентура Навіцкі
43. Матэвуш Навіцкі, гэаметр
44. Адам Непакайчыцкі, маршалак Слуцкі
45. Ян-Антоні Нофак, банкір
46. Станіслаў Костка-Патоцкі, магістар “Усходу Польскага”, міністар асьветы й рэлігіі [Княства Варшаўскага]
47. Аляксандар Пацей, былы абозны Літоўскай кавалерыі
48. Аляксандар Пейкер, генерал войскаў расейскіх
49. Людвік Плятэр, стацкі радца
50. Ян Развадоўскі, генерал войскаў польскіх
51. Аляксандар Ражнецкі, генерал войскаў польскіх
52. Міхал Сабескі
53. Ян Сергушэўскі, ротмістар Конна-Польскага ўланскага палка
54. Станіслаў Сержынскі, паручык войскаў польскіх
55. Юзэф Сіпайла, Санкт-Пецярбургская ложа “Белы арол”
56. Юзэф Струмiла, радца
57. Антоні Турскі, Слуцкі пав.
58. Вінцэнт Тышкевіч, Барысаўскі пав.
59. Мікалай Філімонаў, палкоўнік войскаў расейскіх
60. Ануфры Хрушчэўскі
61. Юзэф Эльсьнер, дырэктар музыкі
62. Адам Эстка, Віленская ложа
63. Станіслаў Язерскі, Слуцкі пав.

Дадатак 3.

Сябры варштату “Гара Табар”

1. Леан Ашторп, маршалак Ігуменскі
2. Малхер Вайніловіч, былы маршалак Вілейскі
3. Фляр’ян Вайніловіч, генерал войскаў польскіх
4. Малхер Валадковіч, былы маршалак Вілейскі

5. Апалінары Ваньковіч, былы павятовы маршалак Менскі
6. Тамаш Гендэрсон, Слуцкі пав.
7. Габрыэль Гольц, доктар медыцыны
8. Хрызастом Дамброўскі, межавы суддзя Слуцкі
9. Адам Жамойцель, Слуцкі пав.
10. Міхал Язновіч, былы губернскі маршалак Менскі
11. Густаў Ігельстром, брыгадны генерал
12. Казімер Каменскі, былы суддзя Лідскі
13. Людвік Каменскі, былы старшыня Менскага галоўнага суда, былы Менскі віцэ-губернатар
14. Дамінік Манюшка, маёр войскаў польскіх
15. Караль Ма(у)роўскі, генерал-маёр войскаў польскіх
16. Міхал Мацкевіч
17. Юзэф Мігарнаўскі, грамадзянскі суддзя Наваградскі
18. Ігнацы Мухлінскі, Наваградскі пав.
19. Банавентура Навіцкі, капітан войскаў польскіх
20. Адам Непакайчыцкі, маршалак Слуцкі
21. Пётр Прыстаноўскі, Менскі пав.
22. Людвік Развадоўскі, Слуцкі пав.
23. Ян Развадоўскі, генерал войскаў польскіх
24. Антоні Ратынскі, Ігуменскі пав.
25. Казімер Рдултоўскі, былы маршалак Наваградскі
26. Дамінік Рэйтан, адстаўны падпалкоўнік, Слуцкі пав.
27. Антоні Салагуб, Менскі пав.
28. Антоні Турскі, суддзя Лідскі
29. Францішак Фрыбес
30. Караль Чапскі, былы Менскі павятовы маршалак
31. Станіслаў Язерскі, Слуцкі пав.